

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskara J. Krmptić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 5).

Iskazi svakog četvrtka u podne.

Neštanski dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarijom stoji 12 K u obće, 10 K u godinu 6 K za seljake, 10 K na godinu 12 K odn. 6 K — na pol godinu.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i ulaže se u Pulu.

Pojedini broj stoji 10 h, zastali 20 h, koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmptić i dr.“ (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju dva pisma i predplata.

Tommaseova stoljetnica.

Prosloga četvrtka navršilo se sto godina, što se je u drevnom Šibeniku rodio slavni pjesnik, povjesničar, mudroslovac, pravnik, romanopisac i političar — Nikola Tommaseo. On je napisao preko dvie stotine svezaka iz skoro sviju struka ljudskoga znanja. U njegovom rodnom gradu otkriven mu je god. 1890. krásan spomenik uz sudjelovanje hrvatske okružne i tamošnjih Hrvata. I Italija odozila se svoimu velikomu piscu, podigav mu u raznih gradovih spomenike i spomen-ploče. Napose u Mletich ostavio je veliki taj Dalmatinac neumirila uspomenu, jer je taj najviše radio i trpio radi ujedinjenja Italije.

Njegovu stogodišnjicu proslavila je Italija prošloga četvrtka kao prosvjetnu slavu, kao uspomenu na muža, koji je sve svoje umne sile posvetio slobodi i jedinstvu talijanskoga naroda.

Najsvetitanije bijaše proslavljena ta uspomena u Settignano — občina Fiesole, u gornjoj Italiji. Tamo bijaše ustrojen posebni odbor, komu bje na čelu prof. Conti a pokroviteljicom odbora kneginja Ghika.

U župnoj crkvi u Settignano služene bijahu svećane zadušnice u prisustvu odbora i mnogobrojnog občinstva. Po sv. misli progovorilo je o velikom pokojniku svećenik Uliivieri. Iz crkve padaše se slavitelji na groblje, gdje počivaju kosti neumrlog Šibenčana. Na grobu slavili su pokojnika Ruggeri, Mazzoleni i Miagostovich. Ovaj posljednji tobož u ime Šibenika.

Tu žalobnu svečanost zaključioše gostom i govori, izrečenimi u velikotalijanskom duhu. — u protuslovlju sa radom i nazori proslavljenog muža.

Naši Talijani i Talijanaši, koji hoće, da budu vazda većimi i radikalnijimi rodoljubii, nego li su njihovi istomišljenici u kraljevini, htjeli su i ovu priliku zlorabiti u narodno-političke demonstracije.

Talijanaši Dalmacije u obće, napose oni Šibenika, htjeli su pred Tommaseovim spomenikom prirediti političku demonstraciju, da proslave tobož uspomenu svog velikog sugradjana, u istinu pako, da upriliče sjajnu irredentističku svečanost. Oni su htjeli zlorabiti uspomenu na stogodišnjicu u velikotalijanski i veleizdajničke svrhe.

Hrvatska občina u Šibeniku nije mogla dopuštiti, da se tim vrijedja čuvstvo grada i cijele pokrajine, pak je zabranila demonstrantom: nazovi — svečanost u gradskom vrtu, gdje se nalazi spomenik. Uprava grada Šibenika prekrizila je račune dalmatinskoj irredenti, nepovriediv nimalo tim dužno poštovanje napram svomu glavnomu sugradjanu, komu je izkazala tolike počasti prigodom njegove smrti i pogreba i koja je najviše dopriniela za podignuće njegovog spomenika na najljepšem mjestu svoga grada.

Talijanašem Dalmacije htjeli su se pridružiti i njihovi istomišljenici u Istri, Trstu i Gorickoj. Ova „irredenta“ izrabili je htjela u našu priliku u protu-dinastičke svrhe. Ona je htjela okaljati uspomenu muža, koji se je riečju i činom borio za najplemenitije ideale čovječanstva i koji se nije nikada i ni gdje ogriješio o težnje naroda, među kojim se je rodio. On se nije dapače ni smatrao Talijanom, a najmanje u onom smislu, u kojem bi ga htjela predstaviti i proslaviti naša „irredenta“.

Prve njegove pjesme: bijahu hrvatske „Iskrice“, u kojih opjeva ljepotu Hrvatskoga jezika i koje je posvetio svratki Popoviću, kojemu duguje — kako sam priznaje — što je počeo izsućivati rieči svoje „materinske“. Posvećujući gradu Trstu jednu knjizicu pod naslovom „Alla città di Trieste“ (gradu Trstu) podpisao se je: „Uno slavo“ (jedan Slaven). U drugoj knjizici, posvećenj „Dalmatincem“, kaže talijanski, da će doći vrijeme, kad bude morao biti službenim jezikom Dalmacije slavenskij jezik. God. 1848. ustrojio je kao mi-

zastupnik bogostovlja i nastave u privremenoj vladi u Mletich stolicu „ilirskog“ (hrvatskog) jezika na tehničkoj školi imenovani učiteljem toga jezika Vinka Marinelli, svećenika iz Bole na otoku Braču.

Kao ministar izdao je Tomaseo god. 1848. i 1849. dva proglaša *) koje priobćujući na svoje neprijateljstvo Hrvate svojom braćom, te se diče, što je Dalmatinac našega roda.

Prvi proglaš glasi:

Proglas
na Hrvate i druge puke slavjanske.

Braćo!

Velika obitelj slavjanska budi se, i poznaje sama sebe. Vrieme naroda je došlo. Razsuta i raztrgana: uda sakupljaju se; kroz odsječene žile teče opet krv oživljujuća. O Hrvati! od Austrije pogrdjeni, a Italiji mrzki kao odrude samosilja, svijet Vas nepozna; i malo ih je koji znaju, da se vi preko deset godina borite u svojoj zemlji za jezik, za narodnost i dostojanstvo duše svoje. Nezna svijet, da ste vi prvi pokušali svrći jaram Meternichov, dočim su Vas drugi vaši saveznici i drugari u robstvu držali kao stado. Ja Vam zahvaljujem pred svim čovječanstvom, za ono što ste učinili za svete svrhe čovječanstva, zahvaljujem Vam, što ste se posred svih briga za občinski obranu i u svojih britkih bolih i na mene sjetili, ter ste k' mojoj tammici pružili ruku. Nije ruka čovječanska imala razbiti zatvore one, nego mig božji.

Hrvati, koji ste još u Talijanskoj, da proljevate krv talijansku, izbavite se od prihora, položite ono oružje, sramotno, nemilo, Hrvatska Vas želi: Mali Vaša poslala je jako zahtjevanje u Beč, da se dignete iz Italije i da nebudete krovilje i žrtve. Hrvati, Česi, Poljaci, vi pod težkom Austrijom ugnjeteni, ustanite, vrijeme je. Budite narodi nastojte podvrženi odlomku tuđeg naroda. Poviest Vaša znamenitija

*) Ove proglaše donša „Hrvatska“ br. 232.

PODLISTAK.

Pogibija cara Maksimilijana u Mexiku.

(Konač.)

Kad je povorka stigla na Cero de la Campana, nisu se dala otvoriti vrata od fiakera, no car, ne čekajući daljih mjera, izkочи napolje. Pored njega stajao je njegov sluga Magjar. Tuđoš; okrenuvši se, reče car: „Zar tude neima nikoga više?“ U srećnim danima njegovim sve se oko njega kupilo, a sada eto, kad ide da legne u prerani grob, tek je jedna osoba bila uzanij. Ipak su bili ondje austrijski poslanik barun Magnus i konzul Bahusen, samo ih car nije mogao vidjeti.

Otac Porita izdije iz fiakera kako je znao, a sa tom ga uhvati takva tuga, da je sasvim klonuo, ali car, videći to, izvadi iz džepa malu bočicu s nekakvim mirisom, te ga stade hrabriti. Na to udje on s Miramonom i Mejjom u vojnički četverokut, koji je s jedne strane bio otvoren. Vojskom

zapoviedao je general Don Jesus Diaz de Leon, kad su osudjenici zaposjeli mjesta svoja, reče car Miramoni: „Hrabri vojnika treba da vladar i u zadnjem času svomu čeni, pa s toga mi dozvolite, da vama prepustim častno mjesto“. Na to stane Miramon u sredinu, a car s desne strane. Poslije toga stupe napred častnik i sedam momaka, te se postavise na nekoliko koraka pred svakim od osudjenika. Car podje sada k onim, koji su pred njime stajali, pruži svakomu ruku i nadari s jednim maksimilijandorom (20 fran.) i reče: „Momci, dobro! gadjajte ovamo“, pokazujući na srec. Po tom se povrati na svoje mjesto, skine šešir, te si miramom obrise znoj. Šešir s miramom pruži slugi Tuđošu s nalogom, da oboje predade njegovo majci, nadvojvodkiji šefi. Iza toga progovori glasnim i sigurnim glasom ovo: „Meksičani! Ljudi! mojeg ranga i porietla određeni su vojnom božjom da budu ili dobrotvori narodni ili mučenici njegovi.“ Pozvan od većine vas, došao sam

amo na držit ove zemlje. Nije me slavohleple amo dovelo, jer sam stigao amo pun najboljih želja za srećnu budućnost moje nove domovine i moje vojske, kojoj pred smrt svoju zahvaljujem na žrtvama, što ih je za mene doniela. Meksičani! nek moja krv bude posljednja, što se lije za boljak ove zemlje, a ako bude potrebno, da njezini sinči još i dalje moraju krvi lievati, onda neka to bude na korist zemlje, ali nikada po izdaji! Viva independencija! Viva Mexico!“

Kad se car okrenuo, opazi nedaleko sebe skupinu ljudi i žena, gdje glasno plaču. On ih dobroćudno i blago pogleda, a onda prekrsti ruke na prsima i pogleda ravno preda se. Pet je hitaca palo, a car pada na svoju lievu stranu, sapućući „Hombre“. Sva su taneta projurila kroz njegovo tielo i svako je bilo smrtonosno; no ipak se car još koji čas micao. Po tom ga položi častnik na ledja i vrskom svojoj sablje pokazao na srec njegovo. Jedan momak iztupi napred, te izpali još jedno

je nego li austrijanska; jer Austrija narasla je po ženitbi i lukavoj ustrijpljivosti. Nepreziremo koji nas je, nemrzimo naša ča osvjeltati svjedocanstva iskrenosti tvoje i vjernosti velikodušne. Uzet čes mjesto izabrano među velikimi narodi. Kao rieka, koja teče i krivuda se po različnih zemljah, prostira se tvoji puci kroz različna podneblja, i tiču se drugih naroda, ali se nemješaju s njimi i sabrali će od njih svaka dobra, a ne će izgubiti vlastita svoja.

Ustanite Hrvati, Česi, Poljaci braćo! iz obranu je tulje maće, a iz jarma stape za okovana. Vi kolike vremena sgrbljeni pod austrijskim stapom, dignite se uzpravno: preohladat ćete migom. Na noge bez mrzosti i bez straha. Bog je naroda s Vami.

T o m m a s e o .

Drugi proglaš, koji se je djelio među hrvatske vojnike, glasi:

Hrvati braćo!

Ja sam Dalmatinac Vašega naroda. Od mnogo ljeta ja Vam govorim rieči bratiimske, želeći slobodu i poštenje Vaše. Meni nije drugi uzrok govoriti Vam, nego prava ljubav. Prikazao sam sve vrieme mojeg života, da mene ne pokvari ni omraza ni želja pohvale ni želja bogatstva. Lani bio sam u tammici, zašto sam želio, da bi se Austrija poštenje vladala s Italijom; a Vi Hrvati, tada među drugim

ime na pokazano mu mjesto. Očju sve-zanih nije nitko imao.

Sada je došao red na Miramona. On se nije obratio na soldate, već na gradjane, kojim reče: „Meksičani! Moji me sudci odsudise kno izdajicu domovine. Ja nisam nikad bio izdajica, pa vas molim, da ne ljage ne ostavite na mojoj uspomeni, a još manje na mojoj djeci. Živio Meksiko! Živio car!“ Taneta ga dobro pogodiše, jer se odmah mrtav sruši.

Mejlia reče naprosto: „Živio Meksiko! Živio car!“ No na njega su zlo pucali, jer je trebalo još dva taneta u-nj opaliti. Sva trojica bila su gotovo u isti čas ustrijeljena.

Car Maksimilijan bio je visok do šest stopa, a tanak. Njegov postrdev, njegovo držanje, a naoseb njegov kretanje, bili su graciozni i laki. Kosa mu je bila plava, ali ne osobito gusta, a veoma ju je pomno njegovao i na tjemene dielio. Brada mu je takodjer bila plava, a dugačka, koju je naročito njegovao, dieleći je po sriedi;

izbornici kao kandidat, te je prijavio, da će kršćanski socijalisti, nebudu li u saboru imali većine, preći na obstrukciju.

Graa Gera.

Ovih dana pokušao je jedan crnogorski časnik ubiti guvernera u Podgorici Špiru Popovića. Do sada se još ne zna, da li je atentat počinjen s privatnih razloga, ili mu je uzrokom kakav politički sukob. Špiro Popović bio je naime do nedavna ravnatelj crnogorskih pošta. Narod se ga je veoma bogao i nije se nitko podufao protiviti se. Nu od kada je premješten, digli su se u novinama razni glasovi o njegovim mnogobrojnim prevarah. Sa službene strane nije se na te glasove ništa odgovorilo, i radi toga se drži, da su oni istiniti.

Srbija.

Službene novine pišu, da su u Gilamu ubili turski vojnici srbskog trgovca Georgevića. Iz Skoplja javljaju, da se bugarske ustaše čete sve to više izazovno ponašaju. U Kumanovom došlo je između Srba i Macedonaca do krvava sukoba. S obje strane bilo je više ranjenih i mrtvih.

Bugarska.

Uzprkos protivnim vestim iz Biograda i Sofije, ipak bi reći, da su bugarske čete u Macedoniji započele živahnu djelatnost. Središte njihovog djelovanja nalazi se između rieka Strune i Vardara, koje se područje pruža do Salonika i halcidijskog poluočoka, kano i do istočnog i zapadnog gorja. Četam, koje se drže reke Strune zapovjeda bugarski časnik Jankov, a onim na Vardaru bugarski časnik Nikolov. Čete, koje harače u strušnoj dolini, pošle su od samostana Rilo, gdje ima sjedište macedonski odbor, te su se ustaški odjeli pojavili već pri Gjumaji, Kresni i Melniku.

Rusija.

Onomadne sastase se polajno odaslanci 25 „zemstva“ moskovske gubernije na vijećanje. Na dnevnom redu bijaše cilni niz političkih pitanja, koja sada kolaju u liberalnih krugovih Rusije. Ti odaslanci traže političku slobodu u smislu široke autonomije.

Razni prinosi.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ za Istru primila naša uprava: Gosp. dr. I. Majstrovic priposlao 100 (sto) kruna uz popratnicu: „Metkovski Hrvati, okupljeni na sobetu u čast zastupniku dru. I. Majstrovicu namijenju gornju svotu za družbu sv. Cirila i Metoda uz Bog i Hrvati!“ — Živili darovatelji, sakupljači i pripošiljatelj!

Izak prinosi stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca lipnja 1902. u krunskoj vrijednosti:

- G. Max pl. Catinelli, ličarnik, Čabar . . . . . 11—
- G. Mate FINDERLE, predsjednik podružnice u Slumu 58-20
- G. Mate Bogdanović Šibenik, za počastiti upomenu blagopok. Natalije Truden u Trstu . . . . . 25—
- G. Ivan Rukavina, pošt. i brzojavni činovnik Zagreb, na ime kluba „Istra“ . . . . . 200—
- G. Stjepan Gamulin, trgovac — Jelša, kao ulazninu na zabavu prigodom god. glavne skupštine . . . . . 5—
- G. Gj. Ruzić, Rieka, kao ulazninu na zabavu prigodom godišnje glavne skupštine . . . . . 5—
- Muzka i ženska podružnica u Baški članarine 46-26
- G. Josip Tasiński, župe-upravitelj Montriji, kao ulazninu . . . . . 2—
- Podružnica u Žminju 210-36
- G. B. Fürth — Beč, kao ulazninu na zabavu gl. god. skupštine . . . . . 20—
- G. Jerman Korić — Rieka, sabrao za družbu . . . . . 101—
- G. R. K. Jeretov, sabranih te putem „Narod. Lista“ objavljenih 556-38
- G. dr. Božo Vinković — odvjetnik — Karlovac, sabranih na prvom

- sastanku sokolara „Pokupakog Sokola“ u Karlovcu, među 70 članova prigodom zdravice Hrvatskoj 15-20
- G. Zorko Klun, župeupravitelj u Brestu blizu Buzeta, na ime podružnice Rakitović . . . . . 85—
- Uredništvo „Hrvata“ Gospić, sabranih i na nj stiglih prinosi 55-78
- Dr. Anton Antončić, odvjetnik — Krk, II. obrok (polovicu) utemeljiteljne svote . . . . . 100—
- G. Gjuro Gašparović, sabranih u župnom dvoru Velemeriću na dan sv. Vida . . . . . 11—
- Sabrano na izletu u Malinsku prodajom dopisnica po gđjici. Antici Tomičić . . . . . 15—
- Buzetsko društvo za štednju i zaimove daruje . . . . . 100—
- Uprava „Karlovačkoga Glasnika“ sabranih prinosi 11-36
- Dignuto kod obćinskog glavarstva u Voloskom na ime podpore za ognjev družbinih škola u Voloskom-Opatiji . . . . . 320—
- Uprava „Agrarnog Tagblatta“, na nju prispjelih prinosi 51-90
- Na zabavi družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, obdržavanoj dne 12./6. prigodom glavne godišnje skupštine, čisti prihodi 443-32
- G. dr. Karlo Bošnjak — Zagreb, na ime nekolicine svojih kolega realno-gimnazijalnih profesora, prigodom zaključka sk. godine 18-40
- G. dr. B. Vinković, odvjetnik — Karlovac, sabranih među gostima gosp. dr. Ivana Banjavčića, odvjetnika i narodn. zastupnika u Karlovcu, prigodom njegovog imendana dne 24. lipnja . . . . . 12—
- G. Gjuraj Dolžan, župnik u Vodicama. — Podgrad sabranih i to za pomanjkanje družbinih žigica u žepu prisutnog prijatelja . . . . . 10—
- Jedna anonimna gospodja, Volosko, predaje i daruje . . . . . 4—
- Uprava „Narodnog Lista“, Opatija, po gosp. V. Caru sabranih i na nj stiglih prinosi 78-98
- G. K. S. Bonafatić, biskupski tajnik Krk i gosp. Dminić kapelan, daruju jednu dionicu hrv. poljodjelske banke u Zagrebu u vriednrsti od K 50 . . . . . 50—

Za ravnateljstvo:
Dr. Mike Fabijanić, blagajnik.

Sve k svome!

Brat „Sokol“.

Preporučuje svoj krojački posao. Izvadjaja svake vrsti radnje ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije cijene.

Ivan Videlka,
Via Abbazia 33. krojački majstor.

Sloveći profesorji medicine i zdravnički pripravatelji

Tinktura za zelodec
I. lekarnarja

Piccoli - ja
v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

koj sredstvo, ki kroja zelodec, vzbuja tak, papežeje predavljaje in odarje telesa posebno zdravilna za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinktura za zelodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v steklenicah z 12 steklenicami za K 2-52, z 24 steklenicami za K 4-80, z 36 steklenicami za K 7, z 270 steklenicami za K 18. (Poštni paket pod 5 kg.)

Je v rasprodaji v Lekarnak v Serloj, Tolmin, na Primerakom, v Trstu, Istri in Dalmaciji i 30 h. steklenica.

Prvo slovensko skladište pokucstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza Vecchia 1, 2. kat. Marconi, podružnica stolarske zadrage u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencija nemoguća, jer je pokucstvo is prvih ruku.

Ivan Novak

trgovina papirom i školakim potreboćam.

Knjigovežnica

premjestila se je na trg u kuću Nefat blizu hrvatske ljekarne.

Danica, Hrvatski koleđar svetojerskoga društva za godinu 1903. netom je izšao i može se dobiti uz nisku cijenu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista, Pula, Via Sissano.

Tvornica pokucstva
dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST - REČ

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.
Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: Ilustrirane papire, originalne nacrti, nova, pregled sobnih namještaja.

Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cijena.

Podpisani preporuča p. n. obćinstvu u Puli, osobito pako velec. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli, u prvom katu.

U zalihii imade na izbor raznovrsne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, krojački majstor.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo - Metodijske žigice!

Pčelno - vošćene svieće

kilogr. po K 4-90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanoj vosak; okrašene u reliefu sa zlatom, vošćenim cvietem itd. . . . . kg. po K 8—

Iste okrašene s odjeljivim cvieticama . . . . . 6—

Tamjanu lagrima, najfiniji 2-40

graniš . . . . . 2—

Svieće za pogrebu po vrlo niskoj cijeni. — Isto tako maslač pilomac (stokli) i naradni, Gersheimovi stenji (filijji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako maslač pilomac (stokli) i naradni, uz vrlo niske cijene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu najpoznizije.

J. KOPAC,
vošćarica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugaro, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od od 14 dana; a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati, pr. p. i 3—7 sati u nedjelju i blagdane osim jultija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna blagajnika nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobiliza informacije.

Ravnateljstvo.